

**MÚSICA DE
CAMBRA**

21 DE NOVEMBRE
SALA 2 ORIOL MARTORELL
**COSMOS
QUARTET**
BIENNAL DE QUARTETS

PROGRAMA DE MÀ

HELENA CÁNOVAS
(Barcelona, Espanya 1994)

ALGO SOBRE UN CUERPO

(2017) - 7'

ANTON WEBERN
(Viena, Àustria 1883 - Salzburg, Àustria 1945)

QUARTET DE CORDA, OP. 28

(1936-38) - 8'

Mässig
Gemächlich
Sehr fließend

JOHANNES BRAHMS
(Hamburg, Alemanya 1833 - Viena, Àustria 1897)

QUARTET DE CORDA N. 2 EN LA MENOR, OP. 51 N. 2

(1873) - 31'

Allegro non troppo
Andante moderato
Quasi Minuetto, moderato
Finale. Allegro non assai

COSMOS QUARTET:

Helena Satué, violí

Bernat Prat, violí

Lara Fernández, viola

Oriol Prat, violoncel

COMENTARI

per **Eva Sandoval**

L'ombra de Bach és allargada

L'admiració d'Anton Webern (1883-1945) per Johann Sebastian Bach es posa de manifest en la proximitat dels seus plantejaments musicals, especialment pel que fa als procediments contrapuntístics rigorosos d'índole intel·lectual, sempre al servei del resultat artístic. Per exemple, per al seu Quartet de corda, op. 28, compost entre novembre de 1936 i març de 1938 com a resultat d'un encàrrec de la cèlebre mecenes americana Elizabeth Sprague Coolidge, va decidir construir aquesta obra dodecafònica basant-se en el motiu BACH (si bemoll, la, do, si natural). El quartet es divideix en tres moviments concisos que evidencien el gust per la concisió del compositor austríac, així com la concepció "purament lírica" de l'obra, com ell mateix va escriure. Al primer, *mässig* (moderat), trobem un tema amb variacions. A la segona part, *gemächlich* (còmode), escrita en forma ternària, es pot reconèixer la desconstrucció d'un vals i d'una polca. I al tercer moviment, *sehr fließend* (molt lleuger), Webern ens proposa un passatge més lliure amb nombrosos canvis de textura i caràcter. Es tracta de la darrera i més rellevant pàgina camerística completa del catàleg de Webern.

Mig segle abans, Johannes Brahms (1833-1897) ja havia estat identificat com un gran defensor i continuador de la línia alemanya de Bach. Al Quartet n. 2 en la m, op. 51 n. 2 (1873), dedicat al seu amic, el prestigiós cirurgià vienès Theodor Billroth, Brahms aconsegueix construir una obra eminentment lírica que se serveix de meditades solucions contrapuntístiques deutores del Kantor de Leipzig. L'economia de mitjans es posa de manifest en el primer moviment, *allegro non troppo*, els materials del qual deriven del primer tema, que es defineix per una àmplia línia melòdica enunciada pel primer violí sobre un acompanyament en tresets de la viola. Les blanques dels dos primers compassos al·ludeixen simbòlicament al lema del seu col·lega violinista Joseph Joachim: "Frei, aber einsam" ("Lliure, però sol"), que es transforma musicalment en FAE (fa, la, mi). A l'*andante moderato* destaca l'amable disseny inicial del primer violí, així com la secció central, que dona curs al dramatisme amb els seus trèmols, cromatismes i accents marcats. El *quasi minuetto, moderato* se sustenta en una melodia descendent *mezza voce* ornamentada amb un característic treset. Finalment, l'*allegro non assai* tanca la imponent

composició amb una forma sonata el tema principal de la qual constitueix una mena de dansa alegre i sincopada presentada en *forte* pel violí primer.

La jove compositora barcelonina Helena Cánovas (n. 1994) habitualment troba el seu estímul creatiu en diferents elements extramusicals procedents del cinema, la literatura o la pintura. Però també s'ha basat en la percepció d'un espectador meticulós, com és el cas d'*algo sobre un cuerpo* (2017). Es tracta de la primera peça que va escriure a Colònia, on s'ha establert. Tal com explica la mateixa autora: "Em va inspirar observar el cos de l'intèrpret de manera diferent. Normalment, l'intèrpret cerca un so i el seu cos reacciona a aquesta cerca. Així doncs, vaig treballar amb la pregunta de què passa quan es compon pensant primer en el cos, i el so és un resultat de compondre així. A l'inici de l'obra apareix una secció en què els intèrprets toquen des d'una posició d'arquet molt oberta i forçada, i mantenen sempre l'arquet a la corda, encara que estiguin tocant figuracions molt curtes. També vaig investigar la idea de trencar el quartet al principi i buscar una forma de notació que obligui els intèrprets a focalitzar-se només en la seva individualitat: al començament no hi ha compàs ni mètrica, sinó un text que marca el ritme que els intèrprets han de llegir al cap per poder tocar". En definitiva, una proposta de gran càrrega experimental i exigència per als executants que ens convida a reflexionar sobre el gest sonor i la seva traducció en música. Es va estrenar el 15 de desembre de 2017 a la Universitat de Música i Dansa de Colònia. Avui s'estrena a Espanya.

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

LA VANGUARDIA

3cat